

կան յարաբերութեան. նաեւ առանձին հատորներով խօսած է այս աղբորի վրայ եւ այս առթիւ առ հասարակ հայ ժողովրդեան անցեալի վրայ (Arméniens et Roumains. Une parallele historique, 1913. Breve histoire de la Petite Arménie, 1929: Չորս բանախօսութիւն Հայաստանի մասին, 1929. ռուսականներէն):

Հայ Ազգին բարեկամին կը յայտենք մեր բարեկամական զգածումները, պատմադէտին մեր երախտագիտութիւնը եւ դրադէտին մեր հիացմունքը: Պուքրէշի Հայ Մշակոյթի բարեկամներու Ընկերութիւնը գովելի եռանդով գեղեցիկ միտքը յղացած է առանձին հատորով ծանօթացնել հայ ժողովրդեան իւր բարեկամին կենսագրութիւնը (տպ. Վիեննա 1931):

* Հայ Ազգագրական Ընկերութիւն մը եւ Ազգագրական Հանդէս մը անկրածեշտ է: — Դոկտ. Ա. Արեղեան «Հայ Ազգագրութիւնը» վերնագրով յօդուածաշարք մը տուաւ Յ ու ս ա բ ե թ ի մէջ (1931, Մարտ 12—16): Ուշադրաւ են հետեւեալ սողերը.

«Նուազագոյնը, ինչ անել կարելի է եւ պէտք է, դա մի Ազգագրական օրգանի հիմնումն է առաջին հերթին: Տարեկան գոնէ երկու երեք անգամ ստուար հատոր հրատարակել պէտք է: Գլխաւորը՝ Ազգագրական նոր հանդէսի կազմակերպչական եւ նիւթական հոգսն է: Դա իրենց վրայ պիտի առնեն, իմ կարծիքով, Ամերիկայում կամ այլուր գոյութիւն ունեցող հայրենակցական միութիւնները: Փրկել պէտք է ո՛չ միայն հայրենակիցներ, այլ եւ հայրենական հոգեկան հարստութիւններ: — Կարելի է մինչեւ իսկ, իմ կարծիքով, մի նոր Ազգագրական Ընկերութիւն հիմնել: Հայրենակցական միութիւնները նրան ի հարկին առանձնարար կը բերեն իրենց օժանդակութիւնը: Գուցէ թէ կարելի կը լինի ընկերութիւնը կազմակերպել փարիզում, քանի որ Փրանսահայ գաղութը փոքր է, քանի որ Փրանսահայ գաղութը փոքր է, քանի որ Փրանսահայ գաղութը փոքր է: — Նախաձեռնութիւնը իր վրայ առնել կարող է մշակութային որեւէ մարմին, որ մասնաւոր սէր ունի դէպ ի գործը: Յարմարագոյնն է թերեւս փարիզի Գրական Ակումբը, ուր վերջերս կարծեմ մտքերի փոխանակութեան առարկայ դարձաւ խնդիրը: Յարմար է այն տեսակէտից եւս, որ կարող ուժեր են

խմբուած շուրջը: Բաւական է յիշել Պրոֆ. Ն. Աղոնցի անունը»:

Ամէն խրախուսանքի արժանի կը գտնենք Դոկտ. Արեղեանի առաջարկութիւնները: Անհրաժեշտ է եւ անյետաձգելի թէ՛ Ա. զ. գ. ա. դ. բ. կ. ա. ն. Հ. ա. ն. դ. է. ս. ի. եւ թէ՛ Ա. զ. գ. ա. դ. բ. կ. ա. ն. Ը ն կ ե թ ու թ ե ա ն հ ի մ ն ար կ ու թ իւ ն ը կ ամ լ աւ եւ ս վ եր ա հ աս տ ա տ ու թ իւ ն ը. որովհետեւ կ'ապրինք ժամանակ մը, որ անցման շրջան է. ուր մեր աչքի առաջ կը մեռնի հին սերունդը — մնացորդը հայ բնիկ ժողովրդեան — եւ ծնունդ կ'առնէ նորը — օտար երկնքի տակ. նաեւ հայ երկրին վրայ օտար հոսանքներու տակ: Ինչ որ գանց կ'ընենք այսօր, զուր պիտի փնտռենք վաղը: Փրկենք այսօրուանը: Համախմբուինք, ձեռք ձեռքի տանք. հանենք մշակներ հայ Ազգագրութեան դաշտը, որովհետեւ հունձք բազումք են եւ մշակը սակաւք՝ հաւաքելու ամբարներու դիտութեան շտեմարանը այն տոհմականները, որ հասցուցած է հայ անդաստանը: Երկինքը մառախլապատ է. կարող է կարկուտը ոչնչացնել հունձքը: Ոչ մէկ զոհողութիւն զուր պիտի չանցնի. հունձքը դիտութեան պիտի մնայ, ստացուածքը՝ հայ ժողովրդեան:

* Հայկական հեռուքիւններ Սիմայի լեռան Ս. Կատարիկէի վանքին մէջ: — Դոկտ. Բարտուկատարած է վերջերս Ս. Կատարիկէի վանքին մէջ հնադարական հետազոտութիւններ: «Յ ու ս ա բ ե թ ի ն» հաղորդուած տեղեկութիւններու համաձայն Դոկտ. Բարտուկատարած է Եկեղեցւոյ որմանկարներու մէջ հայ նկարչի ստեղծագործութիւնները: Անոնք ժ. Բ. դարու նկարագիրը կը կրեն. նկարներ եւ զարդաքանդակներ են, յօրինուած բարձր արուեստով եւ գոյներու ձոյլ ներդաշնակութեամբ. եւ իրրեւ այսպիսի կը գերազանցեն յունական իկոնները: Նոյն գիտնականի վկայութեամբ վանքի Մատենադարանի իրր 3000 ձեռագիրներու թուին մէջ կը գտնուին նաեւ հայերէն ձեռագիրներ:

* Օրիորդ Ա. Տէր-Ներսէսեան Նիւ Եորքի մէջ: — Ապրիլ 24ին International House-ի սրահին մէջ գեղարուեստասէր ընտիր բաղմութեան առջեւ դասախօսութիւն մը կարդացած է Օր. Տէր-Ներսէսեան Հայ գեղարուեստի ծագման եւ զարգացման մասին: Դասախօսութիւնը արթնցուցած է հետաքրքրութիւն դէպի հայկական արուեստի եւ հնձած է բուն ծափահարութիւն:

* Նկարիչ Սարգիս Խաչատրեան ի Թեհրան: — Լոնտոնի Պարսկական արուեստի ցուցահանդէսը հրաւիրած էր ուշադրութիւն պարսկական գեղարուեստի մնացորդներու վրայ: Ս. Խաչատրեան, որ մեկնած էր Պարսկաստան ուսումնասիրելու պարսիկ կենցաղն իւր թարմութեան մէջ եւ արուեստին իւր հայրենիքի մէջ, առանձին զննութեան իւր հայրենիքի մէջ, առանձին զննութեան իւր հայրենիքի մէջ, առանձին հանաւարկայ ընտրած է Արքունիքի եւ այլ ապարանքներու մէջ հնէն մնացած կլիսեղծ նկարներն եւ որմանկարները: Ջանացած է փրկել զանոնք արտանկարութեամբ, նաեւ վերականգնել վնասուած մասերը: Թեհրանի «Կլուբ-Իրան»-ի սրահներու մէջ Ապրիլ 23—27ին կրցած է ցուցադրել Խաչատրեան այսպիսի 94 նկար. որոնց վրայ ոչ միայն կը ծիծաղի պարսկական արուեստը իւր նրբութեամբ, այլ եւ նկարչին ինքնուրոյն ճաշակովը թարմացած եւ արդիացած են անոնք եւ նոր փայլ մը ստացած: Ինչպէս կը զրեն տեղական թերթերը, Խաչատրեանի վրձինը արժանացած է ծափահարութեան եւ նկարչի ըր բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու շնորհքին:

Հետաքրքրական են այս նկարները անով աւելի, որ — ինչպէս կը յուսանք — պիտի բերեն անոնք երեւան նաեւ հայ վրձինի գծեր. ժ. Ե. Ե. Բ. դարերուն մեծ մասնակցութիւն ունեցած են պարսկական արուեստի զարգացման մէջ հայ նկարիչները. ծանօթ են Միւնաս վարդապետի (ժ. Բ. դար) եւ Նաղաշ Յովնաթանի եւ անոր որդիներու անունները, որոնք գործած են պարսկական շրջաններու մէջ եւ նկարագրուած շահերու եւ խաներու ապարանքները:

* Նոր Նկարիչ մ'ալ — Սոս Մելիք: — Նիւ Եորքի National Academy of Design-ի սրահին ցուցահանդէսի մէջ բարձր գնահատած է 18ամեայ հայ նկարչին՝ Սոս Մե-

լիքի գեղարուեստական արտադրութիւնները եւ տաղանդին շնորհքը:

* Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան 25ամեակը: — Ապրիլին բոլորեց Հ. Բ. Ը. Մ. իւր հիմնարկութեան 25րդ տարեդարձը: Հայութիւնը տօնեց ամէն տեղ ցնծութեամբ բարեխիշտակ օրը: Միութեան կենդանի տօնախմբեց զայն Յունիս 14ին ի Պարիս, Սորբոնի սրահին մէջ առանձին հանաւարութեամբ, ի ներկայութեան բազմաթողով ազգայիններու եւ օտար բարձր հիւրերու:

Հ. Բ. Ը. Մ., հիմնուած 1906ին ի Գահրէ, գլխաւոր նախաձեռնութեամբ Պողոտ Նուպար Փաշայի, յընթացք քառօր զարուծակեցաւ, բարդաւանեցաւ եւ ամփոփեց իր թեւերու տակ հայութեան մերձաւոր եւ հեռաւոր գաղթաւայրերը: Հայ ժողովրդեան ցիրուցան անդամներէն կազմուեցաւ միասնական մարմին մը, հզօր բանակ մը, կուռելու քաղաքակրթութեան համար, գործելու նուաճումներ մտաւոր եւ տնտեսական ապարիչներու վրայ: Հարուստ է իր 25ամեայ կեանքը մեծագործ արդիւնքներով: Իր բարեգործ ձեռքին երախտապարտ է համօրէն Ազգը: Եւ այս գեղեցիկ երաշխիք է, թէ Հիմնարկութեան մէջ կայ հայութեան համար ոյժ գլխաւոր ինքնագրգայման, բարեգործող մարմին մը՝ ձեռք տալու տկարին, բարձրացնելու անկեալը, կազմակերպութիւն մը՝ համագործակցութեամբ թուիչներ գործելու մտաւոր եւ տնտեսական մարդերու մէջ: Արդիւնքը պէտք է ներշնչէ յոյս դուարթ ապագայի, արթնցնէ գիտակցութիւն անհատներու մէջ ի Միութեան ըլլալ մասնաբոլորին, անգամը մարմնոյն, ընդհանուրին հետ նկրտելու հասարակաց նպատակին՝ հայութեան պայծառութեան, ուժեղացման եւ կենսունակութեան:

Resumé der wichtigsten Abhandlungen.

Elisäus Vardapet und seine Geschichte des Armenischen Krieges. Eine literarisch-historische Untersuchung. Von P. N. Akinian. III. Sp. 321—340.
Vom armenischen Kriege, den Elisäus eingehend behandelt, weiß auch Johannes

von Ephesus, Kirchengeschichte, II, 16 ff., viele Einzelheiten zu erzählen. Die Darstellungen beider Historiker weisen mehrere Parallelstellen auf, die zur Annahme führen konnten, daß einer von beiden den anderen benutzt habe. Das ist aber nicht zu be-